

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 14. maja 2020. godine
Br. ref.:RK 1563/20

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI241/19

Podnosilac

Sali Krasniqi

**Zahtev za ocenu ustavnosti rešenja AC-I-19-0158-A0018 Žalbenog veća
Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku
agenciju za privatizaciju, od 17. oktobra 2019. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Gresa Caka-Nimani, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Sali Krasniqi iz sela Zajmovo, opština Klina (u daljem tekstu: podnosilac zahteva). Podnosioca zahteva zastupa Ekrem Agushi, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava rešenje AC-I-19-0158-A018, Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Žalbeno veće PKVS), od 17. oktobra 2019. godine, kojom je odbijen njegov zahtev za reviziju, podnet protiv presude AC-I-13-0019-A0018 Žalbenog veća PKVS od 15. avgusta 2019. godine i presude SCC-08-0287 Specijalizovanog veća Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Specijalizovano veće PKVS) od 23. januara 2013. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenog rešenja Žalbenog veća PKVS, kojim su navodno povređena prava i slobode podnosioca zahteva zagarantovana članom 24. [Jednakost pred zakonom] i članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i članom 6. (Pravo na pravično suđenje), i članom 1. Protokola 1. (Zaštita imovine) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32. [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 26. decembra 2019. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 30. decembra 2019. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Radomir Laban (predsedavajući), Remzije Istrefi-Peci i Nexhmi Rexhepi (članovi).
7. Dana 20. januara 2020. godine, Sud je obavestio pravnog zastupnika podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Žalbenom veću PKVS.
8. Dana 15. aprila 2020. godine, nakon razmatranja izveštaja sudije izvestioca, Veće za razmatranje je jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

9. Iz spisa predmeta proizilazi da se zahtev odnosi na spor oko nekoliko zemljišnih parcela, za koje podnosilac zahteva tvrdi da ih je 1974. godine, na osnovu

usmenog ugovora, kupio od lica B. T. LJ. Kao rezultat toga, iako podnosilac zahteva tvrdi da je ispunio ugovornu obavezu prema prodavcu, pravo svojine na navedenoj imovini nikada nije preneseno na podnosioca zahteva. Predmetne parcele su 1982. godine ekspropisane na osnovu odluke Skupštine opštine Klina (od prodavca B.LJ.) i prešle u svojinu dva društvena preduzeća.

10. Dana 24. maja 2005. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbu Opštinskom sudu u Klini protiv tuženog DP GRO "Kosova" u Vučitrnu-OOUR "Beli Drim" u Volujku (u Klini), sa zahtevom u kojem je naveo da je na osnovu kupoprodajnog ugovora stekao pravo svojine na katastarskim jedinicama br. 211/3, 213/3 i 219/5, u površini od 0.91,71 ha, upisanih u posedovni list br. 179 KZ Novo Selo. Tužilac je takođe tražio da se poništi odluka o eksproprijaciji gore navedenih parcela iz 1982. godine koju je donela Skupština opština Klina, Direkcija za privredu, komunalno-stambene i imovinsko-pravne poslove.
11. Dana 14. novembra 2008. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbu po istom pitanju Posebnoj komori Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: PKVS), u kojoj je tražio *„da se utvrdi da je on vlasnik parcela pod br. 221/3, 213/3 i 219/5, u ukupnoj površini od 0.91,71 ha. Koje su u posedovnom listu bile upisane kao vlasništvo DP GRO Kosova, DP OOUR Beli Drim, i DP Miruša (u daljem tekstu: tuženi)“*.
12. U svom tužbenom zahtevu podnosilac zahteva je kao pravni osnov za sticanje prava svojine naveo *„da je on pravo vlasništva stekao na osnovu kupoprodajnog ugovora zaključenog 1974. godine sa bivšim vlasnikom B.LJ, ali da prenos vlasništva na njega nije izvršen zbog visokih taksi i diskriminirajućeg zakona Srbije. Štaviše pravo svojine nad imovinom je stekao i putem njenog održaja“*.
13. Kosovska agencija za privatizaciju (KAP) je podnela odgovor na tužbu podnosioca zahteva, u kojem je istakla da ne postoje dokazi kojima bi se dokazala prodaja predmetne imovine, kao i da predloženi ugovor o kupoprodaji sporne imovine nije zaključen u pismenom obliku, kao što je propisano članom 9. Zakona o prometu zemljišta i zgrada (Sl. list SFRJ br. 43/65).
14. Dana 23. januara 2013. godine, Specijalizovano veće PKVS je donelo presudu SCC-08-0287, kojom je odbilo, kao neosnovan, tužbeni zahtev podnosioca zahteva, sa obrazloženjem da:

„Sud je ustanovio da tužitelj nije utvrdio da je on dobio vlasništvo nad navedenim katastarskim parcelama pod br. 211/3, 213/3 i 219/5, u ukupnoj površini od 0.91,71 ha., KZ Novo Selo Zajma, pošto ugovor nije pismeno zaključen i prema tome svaki ugovor zaključen usmeno je ništavan i nevažeći. Zato je Sud odbio tužbu kao neosnovanu.“

„Tužitelj ne može da zahteva vlasništvo preko održaja pošto tužitelj ne može da se smatra da je savestan držalac tokom ovog prisvajanja iz dva razloga: kao prvo, on je trebao da zna da je pismeni oblik obavezan uslov za prenos nepokretne svojine pošto je ova bila uobičajena i dobro poznata činjenica. Kao drugo, tužitelj je bio upoznat za ovo pošto su razlozi za ne zaključenje pismenog ugovora bile 'visoke takse i diskriminirajući zakon Srbije', onako

kako je on naglasio u njegovoj tužbi podnetoj sudu dana 14. novembra 2008. godine.“

15. Podnosilac zahteva je izjavio žalbu Žalbenom veću PKVS protiv presude SCC-08-0287 Specijalizovanog veća PKVS, u kojoj je naveo pogrešno utvrđeno činjenično stanje i pogrešnu primenu zakona.
16. Dana 15. avgusta 2019. godine, Žalbeno veće PKVS je donelo presudu AC-I-13-0019-A0018, kojom je odbilo kao neosnovanu žalbu podnosioca zahteva, i potvrdilo presudu Specijalizovanog veća PKVS (SCC- 08-0287).
17. U ovoj presudi, Žalbeno veće PKVS je između ostalog obrazložilo da: *„U konkretnom slučaju, ugovor o prometu svojine je zaključen samo usmeno između tužitelja i Lj. T. B. 1974. godine. Po članu 9. Zakona o Prometu zemljišta i zgrada (Sl. list – SFRJ br. 43/65) koji je bio u primeni u tom vremenskom periodu, na izričit način se zahteva pismena forma za prenos zemljišta, inače ugovor neće proizvesti nikakvo pravno dejstvo [...] Takođe tužitelj nije mogao da dobije vlasništvo preko održaja, zato što tužitelj ne može da se smatra da je savestan držalac [...]“*.
18. Protiv gore navedene presude, podnosilac zahteva je podneo zahtev za reviziju Žalbenom veću PKVS, u kojem je naveo da je Žalbeno veće, na osnovu člana 14. stav 2. Zakona 04/L-033 o posebnoj komori, ukoliko ustanovi da je tokom sudskog postupka došlo do pogrešne primene materijalnog prava, dužno da ponovo ispita činjenice pri čemu će primeniti *„mutatis mutandis relevantne odredbe Zakona o parničnom postupku“*.
19. Dana 17. oktobra 2019. godine, Žalbeno veće PKVS je donelo rešenje AC-I-19-0158-A0018, kojim je odbacilo zahtev za reviziju podnosioca zahteva kao neprihvatljiv, sa obrazloženjem da: *„Stranke, shodno članu 9.15. Zakona o Posebnoj komori, nemaju na raspolaganju redovna ili vanredna pravna sredstva kojima bi mogle da osporavaju pravosnažnu odluku Žalbenog veća“*.

Navodi podnosioca zahteva

20. Podnosilac zahteva navodi da su *„Specijalno veće PKVS i Apelaciono veće PKVS svojim sudskim odlukama, ne priznajući imovinsko pravo tužitelja nad spornom nekretninom koje je on stekao kupoprodajnim ugovorom iz 1974. godine, povredili član 24 i 31 Ustava, kao i član 6. i član 1 Protokola 1 EKLJP“*.
21. U tom smislu, podnosilac zahteva tvrdi da je on sklopio usmeni sporazum sa tadašnjim vlasnikom sporne imovine i da je on ispunio ugovornu obavezu tako što je isplatio celu novčanu sumu o kojoj su se oni dogovorili ugovorom. Međutim, 1982. godine, došlo je do eksproprijacije te imovine koja je nakon toga u katastarske knjige upisana kao svojina „DP GRO Kosova“, „DP OOUR Beli Drim“ i „DP Miruša“. Podnosilac zahteva dalje argumentuje da je on, iako je proces eksproprijacije u formalno-pravnom smislu završen, ostao nesmetani faktički držalac predmetnih parcela.
22. Podnosilac zahteva argumentuje da je sam prodavac (bivši vlasnik) predmetnih parcela (lice B.T.LJ.), na ročištu koje je 1982. godine održano u Skupštini opštine

Klina, potvrdio da je on parcele koje se eksproprišu prodao podnosiocu zahteva 1974. godine, ali da o tome nisu sačinili pismeni ugovor, niti su izvršili overu kod suda. Podnosilac zahteva je priložio dokument sa navedenog ročišta održanog 1982. godine u Skupštini opštine Klina, u prilog svom navodu da je B.T.LJ. priznao da je predmetne parcele prodao podnosiocu zahteva i da su obe strane ispunile ugovorne obaveze.

23. Štaviše, podnosilac navodi da „[...] da prodavcu, kao bivšem vlasniku, nikada nije predato rešenje Skupštine Opštine Klina [...] od 1982. god. za ekproprijaciju sporne nekretnine i [...] nije izvršena nikakva naknada – isplata za eksproprijisanu nekretninu bivšem vlasniku B.T.Lj a ni tužitelju Sali Krasniqi, kao kupcu [...]“.
24. Dalje, podnosilac zahteva navodi da on, u smislu člana 20. stav 2. Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa (ZOSPO) u vezi sa članovima 73, 11. i 12. ZOO-a, ima pravni osnov za sticanje svojine i da samim tim ima legitimaciju da u sudskom postupku protiv tuženih traži priznavanje imovinskih prava na spornoj imovini.
25. Podnosilac zahteva se obraća Sudu sa zahtevom da prihvati zahtev kao osnovan i poništi presude Specijalizovanog veća PKVS i Žalbenog veća PKVS.

Prihvatljivost zahteva

26. Sud prvo razmatra da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti koji su propisani Ustavom, dalje precizirani Zakonom i Poslovnikom.
27. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

28. U nastavku Sud se takođe poziva na kriterijume prihvatljivosti kao što su određeni Zakonom. U vezi s tim, Sud se poziva na članove 47. [Individualni zahtevi], član 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 47. [Individualni zahtevi]

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva.”

Član 48
[Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”

Član 49
[Rokovi]

“Podnesak se podnosi u roku od četiri (4) meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku [...]”

29. Pored toga, Sud treba da razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio kriterijume prihvatljivosti određene pravilom 39 (Kriterijum o prihvatljivosti) Poslovnika o radu.

„(1) Sud može smatrati zahtev prihvatljivim:

[...]

(b) ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke.

c) ako je zahtev podnet u roku od četiri meseca od dana kada je odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva.“

30. U svetlu gore navedenog, Sud prvo naglašava suštinski navod podnosioca zahteva da odluke dva stepena (veća) PKVS koje nisu priznale imovinska prava podnosioca zahteva nad spornom imovinom, da su kršile članove 24. i 31. Ustava, kao i član 6 i član 1. Protokola 1. EKLJP-a.
31. Sud primećuje da je podnosilac zahteva u vezi sa predmetnom stvari, prvo podneo tužbu Opštinskom sudu u Klini. Iz spisa predmeta se ne može utvrditi kakav je bio epilog te tužbe (podnete Opštinskom sudu u Klini). Štaviše, podnosilac u zahtevu nije naveo nijedan navod povodom ovog postupka. Imajući u vidu te činjenice, Sud zaključuje da se neće baviti ovim delom postupka.
32. Sud takođe primećuje da se pred PKVS vodio postupak o osnovanosti tužbenog zahteva podnosioca, u kome je takođe ispitano i pitanje predmetne imovine. Sud utvrđuje da je taj sudski postupak okončan pravosnažnom presudom Žalbenog veća AC-I-13-0019-A0018 od 15. avgusta 2019. godine.
33. Sud isto tako ukazuje da je podnosilac zahteva podneo zahtev za reviziju Žalbenom veću PKVS upravo protiv pravosnažne presude koju je Žalbeno veće donelo 15. avgusta 2019. godine.

34. U tom smislu, Sud se poziva na rešenje Žalbenog veća PKVS AC-I-19-0158-A0018 od 17. oktobra 2019. godine, koje je donelo povodom zahteva za reviziju podnosioca zahteva, a u kojem je utvrđeno da su *“na osnovu člana 10 stav 14 Zakona br. 04/L-033 o Posebnoj komori [...], sve presude i rešenja Apelacionog veća PKVS [...] konačna i ne podvrgavaju se nijednom drugim oblikom žalbe, odnosno da stranke, u postupku, shodno članu 9.15. Zakona 04/L-033 o Posebnoj komori, nemaju na raspolaganju redovna a ni vanredna pravna sredstva kojima bi mogle da osporavaju pravosnažnu odluku Žalbenog veća”*.
35. Sud primećuje da se u gorenavedenoj presudi Žalbeno veće poziva i na sudsku praksu Ustavnog suda, u sličnim slučajevima, odnosno na predmete: KI103/12; KI57/13; KI23/14.
36. U tom smislu, Sud skreće pažnju na svoju sudsku praksu u kojoj je utvrdio: *„Sasvim je jasno da odluke PKVS ne mogu biti predmet nikakvih daljih postupaka, pa ni sudskih, osim ako su predmet razmatranja u Ustavnom sudu“* (vidi rešenje u slučaju KI02/15, podnosilac zahteva *Društveni, kulturni, sportski i privredni centar "Pallati i Rinise"*, rešenje o neprihvatljivosti od 18. maja 2015. godine, stav 29).
37. Sud podseća da podnosioca zahteva, nakon prijema presude Žalbenog veća PKVS AC-I-13-0019-A0018 od 15. avgusta 2019. godine, ništa nije sprečavalo da se obrati Ustavnom sudu. Međutim, on je iskoristio pravno sredstvo u obliku revizije, koje kao takvo, nije bilo propisano zakonom.
38. Shodno tome, Sud nalazi da “poslednju odluku” u konkretnom slučaju u skladu sa članom 49. Zakona predstavlja presuda Žalbenog veća PKVS AC-I-13-0019-A0018 od 15. avgusta 2019. godine, kojom je odbačena žalba podnosioca zahteva protiv presude Specijalizovanog veća PKVS, SCC-08-0287, od 23. januara 2013. godine. Sledstveno, ova presuda predstavlja pravosnažnu odluku protiv koje se ne može uložiti žalba, revizija ili neko drugo pravno sredstvo (vidi slučaj Suda KI120/17, podnosilac zahteva *Hafiz Rizahu*, rešenje o neprihvatljivosti od 26. decembra 2017. godine, i, *mutatis mutandis*, predmet ESLJP-a, *Fernie protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 14881/04, odluka od 5. januara 2006. godine).
39. S tim u vezi, Sud nalazi da je presuda Žalbenog veća PKVS AC-I-13-0019-A0018 od 15. avgusta 2019. godine, podnosiocu zahteva, po njegovim navodima, uručena 20. avgusta 2019. godine, dok je zahtev Ustavnom sudu podnet 26. decembra 2019. Iz toga se može utvrditi da je zahtev podnet Ustavnom sudu van zakonskog roka od 4 (četiri) meseca.
40. Sud podseća da procesni rok počinje od “poslednje odluke” u postupku iscrpljivanja pravnih sredstava kojom je odbijen zahtev podnosioca (vidi slučaj Suda KI120/17, podnosilac zahteva *Hafiz Rizahu*, rešenje o neprihvatljivosti od 26. decembra 2017. godine i, *mutatis mutandis*, predmet ESLJP-a, *Fernie protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 14881/04, odluka od 5. januara 2006. godine).
41. Sud takođe podseća i na svoju praksu u sličnim slučajevima, koja je u saglasnosti i sa sudskom praksom ESLJP-a, a na osnovu koje podnosilac zahteva mora da iscrpi pravna sredstva za koja se očekuje da su dozvoljena i delotvorna. Sud može uzeti u obzir samo pravna sredstva koja su delotvorna. Podnosilac zahteva ne

može da produži striktne vremenske rokove koji su propisani Zakonom i Poslovníkom, time što će koristiti pravna sredstva koja nisu propisana u postupku u datom predmetu (vidi slučaj Suda KI120/17, podnosilac zahteva *Hafiz Rizahu*, rešenje o neprihvatljivosti od 26. decembra 2017. godine i, *mutatis mutandis*, predmet ESLJP-a, *Fernie protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 14881/04, odluka od 5. januara 2006. godine).

42. Shodno tome, Sud utvrđuje da je zahtev podnosioca u vezi sa presudom Žalbenog veća AC-I-13-0019-A0018, podnet nakon zakonskog roka od 4 (četiri) meseca.
43. Sud podseća da je svrha zakonskog roka od 4 (četiri) meseca, u skladu sa članom 49. Zakona i shodno pravilu 39 (1) (c) Poslovnika, da promoviše pravnu sigurnost, obezbeđujući da se slučajevi koji se odnose na ustavna pitanja razmatraju u razumnom vremenskom roku i da ranije odluke nisu stalno otvorene za osporavanje (vidi slučaj Ustavnog suda br. KI140/13, *Ramadan Cakiqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 17. marta 2014. godine, stav 24, i odluku ESLJP-a o prihvatljivosti u predmetu *Čelik protiv Turske*, predstavka br. 52991/99 od 23. septembra 2004 godine).
44. Sud se poziva i na argumente podnosioca zahteva u odnosu na (ne)kompenzaciju za eksproprijaciju sporne imovine, i na to da podnosiocu i bivšem vlasniku nije stavljeno na raspolaganje rešenje Opštine Klina kojom je izvršeno navedena eksproprijacija (1982. godine).
45. U vezi s tim, Sud ukazuje da na osnovu spisa predmeta proizilazi da podnosilac zahteva nije pokrenuo pred redovnim sudovima, odnosno pred PKVS pitanje eksproprijacije i time nije dao mogućnost redovnim sudovima da se bave ovim pitanjem.
46. U tom smislu, Sud naglašava da u skladu sa načelom supsidijarnosti, Ustavni sud ne može da oceni ovo pitanje (ovaj navod) a da ono prethodno nije pokrenuto i ocenjeno u postupku pred redovnim sudovima. Načelo supsidijarnosti zahteva da podnosilac zahteva iscrpi sve proceduralne mogućnosti u redovnom postupku, kako bi se sprečila povreda Ustava, ili, ako ima povrede, da se takva povreda ispravi (vidi, između ostalog, odluke Ustavnog suda u slučajevima: KI41/19; KI24/16; KI89/15; KI139/12; KI07/09).
47. Kao zaključak, Sud utvrđuje da zahtev ne ispunjava proceduralne uslove prihvatljivosti koji su propisani u članu 113.7 Ustava, članu 47. 2 i 49. Zakona i pravilu 39 (1) (b) i (c) Poslovnika o radu, stoga se, kao takav, zahtev mora proglasiti neprihvatljivim.

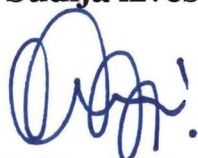
IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.1. i 7. Ustava, članovima 20., 47.2 i 49. Zakona i pravilom 39 (1) (b) i (c) Poslovnika o radu, na zasedanju održanom 15. aprila 2020. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

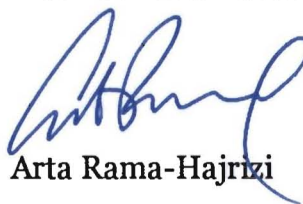
Sudija izvestilac

Bekim Sejdiu

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi